

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY III. NUM. XLVI - AGOST XVI - MCMXVII

Número solt, 20 cts.

SUMARI

Eternitat, per J. M. LÓPEZ-PICÓ.—Elogi del President, per MARTÍ ESTEVE.—L'Obra viva, per A. ROVIRA I VIRGILI.—L'Autoritat moral, per R. RUCABADO.—Hora litúrgica, per P. MIQUEL D'ESPLUGUES.—Elogi dels Acadèmics nous, per EUGENI D'ORS.—Dels escrits de D. Enric Prat de la Riba: Fragment del discurs presidencial del Centre Escolar Català de Barcelona en el curs de 1890 a 1891. De la polèmica amb Clarín. Als Diputats de la Mancomunitat de Catalunya.—El Problema de l'adaptació professional, per J. RUIZ I CASTELLA.—Poesia Catalana: L'Idiota, per LLUÍS BERTRAN I PIJOAN. La Condolença i l'alegre veritat, per JOSEP A. FONT I CASES.—Lírica Anglesa: De tot indret, Llànguid estel, Dolç Aftón, de Robert Burns, per MARÍA MANENT, trad.—Lletres: Castellanismes de la llengua escrita, per P. FABRA. Cançó d'ahir, de Miquel Ferrà, per JOSEP LLEONART. Mireia, de Frederic Mistral, traducció catalana de María A. Salvà, per JOAQUIM FOLGUERA.—Arts plàstiques, Fidel Aguilar, per EDUARD M. PUIG. Notes diverses.—Dietari espiritual.

**ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613, BAIXOS
BARCELONA**

L'Alcalde imaginari, per R. RUCABADO.—El problema de l'adaptació professional, per J. RUIZ I CASTELLA.—Gustav Schmoller, per M. REVENTÓS.—El Pretext, per J. M. LÓPEZ-PICÓ.—Poesia catalana: Duus una bata de color de rosa, per FIDEL S. RIU DALMAU.—El temps, per JOAN ARÚS.—Lírica Oriental: Dia de pluja, En les platges, de Rabindra Nath Tagore, MIQUEL FORTEZA, trad.—Lletres: La Novel·la, per ALEXANDRE PLANA. De la raça que es perd, de Juli Vallmitjana, per MARC FERRER.—Dietari espiritual.—La Patria triomfant, per MARTÍ ESTEVE.

PUBLICACIONS DE LA REVISTA

Administració: CORTS CATALANES, 613, baixos - - BARCELONA

LLIBRES APAREGUTS :

RAMÓN RUCABADO

Els editors i la llibertat de l'art

JOSEP ARAGAY

La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat

CLEMENTINA ARDERIU

Cançons i el·legies

JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ

L'infantament meravellós de Schahrazada

MIQUEL POAL AREGALL

Mots plaents i desplaents

ANTONI ROVIRA I VIRGILI

El Nacionalisme

JOAQUIM FOLCH I TORRES

Meditacions sobre l'arquitectura

JOAN SACS

La moderna pintura francesa fins al cubisme

ALEXANDRE PLANA i altres

L'obra d'Isidre Nonell

MIQUEL FERRÁ

Cançó d'ahir

EN PREMSA :

ENRIC JARDÍ

Les doctrines de Georges Sorel

LL. NICOLAU D'OLWER

Perspectiva general de Literatura catalana

J. FARRÁN I MAYORAL

La renovació del Teatre

JOSEP CARNER

Les planetes del verdum

Hi han en preparació obres de J. M. López-Picó, Enric Prat de la Riba, Francesc Pujols, Eugeni d'Ors, Joaquim Folguera, Joàn Alcover, Alexandre Plana, Carles Riba, Esteve Monegal, Martí Casanovas, Josep M. de Sagarra, etc.

Col·lecció de lírics mundials

Ha sortit el primer volum de la col·lecció

Venus i Adonis

de W. SHAKESPEARE

Trad. de M. Morera i Galicia

Prefaci de Josep Carner

EN PREPARACIÓ :

POESÍES de RICARD DEHMEL

Trad. de Josep Leonart

Prefaci de Manuel de Montoliu

CANTIC DELS CANTICS

I EL LLIBRE DE RUTH

Trad. de Carles Riba

Prefaci del Dr. Lluís Carreras

HIMNES SACRES DE MANZONI

Trad. de Llorenç Riber

EL·LEGÍES de ANDRÉ CHÉNIER

Trad. de Joan Arús

Prefaci de J. M. López-Picó

Hi han ademés en preparació traduccions de l'Antologia grega, de Píndar, de Manzoni, de Ronsard, de Coleridge, de Tennysson, de Goethe, de Shelley, de Keats, de Prudenci, d'Horaci, de Pascoli, de Francis Jammes, de Claudel, de Teixeira, de Pascoaes, etc.

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY III. — N.º XLVI — AGOST 16 - 1917

ETERNITAT

*Ara que ens vessa del cor el seu nom i el diriem
per oposar-lo a la Mort que volia esborrar-lo,
les nostres veus pel seu nom han respost: Catalunya.*

*Ara que els marbres cerquem que el seu nom perpetúin,
totes les pedres són preses per l'obra que feia,
i en cada pedra el seu nom és el teu, Catalunya.*

Un instant fou dolorós entre tots els instants de la dolorosa espera: quan ens deien: —Ja no se l'entén.

Catalunya, terra de realitats, que en ell tenies el teu impulsor i el teu definidor, caldrà que t'acostumis a la nova realitat de la seva paraula, que d'avui endavant et parlarà com un batec de les teves entranyes en aquest dol que serà per a tu com un partoratge i com un infantament.

Perquè ara serà ben teu, Catalunya, que el duràs i el pariràs miraculosament per la gloria de tots nosaltres.

Ell fou l'home que s'arrela i l'arrel mateixa. Tota l'economia vital del catalanisme, tota la substancia de la nostra afirmació patriòtica.

El sentit de disciplina i l'austeritat verbal que li admiràvem era semblant al treball exacte, incommovible i profunde dels arbres. I també, com un arbre, era persuassiu i embolcallant i obeïa la teva llei, terra de Catalunya.

Per això l'hem consagrat home d'ordre: per aquella obediencia a la teva llei que, repetida, ens semblava dictada d'ell amb l'originalitat personal dels homes mestres i de les coses vives.

Dins aquest ordre ell ha retrobat la pau en la seva fi. I el seu darrer ensenyament, Catalunya, era aquest: Que tu retrobis també la pau i et facis digne de la Nacionalitat per la capacitat afirmativa del sacrifici.

J. M. LÓPEZ-PICÓ.

ELOGI DEL PRESIDENT

En els joiosos instants que Catalunya acaba d'assolir un triomf memorable, ara que la definitiva consagració és pròxima, ha finat, a la seva vila nativa de Castelltersol, el President de la novella República.

Ell, qui ha servada l'augusta serenitat fins a l'hora del trànsit, ens priva de donar a les nostres paraules un to elegíac.

Pugnen en nosaltres la dolor acerba que per la mort ens és duta i la claror de la Immortalitat. Si per humana condició som abatuts per aquella, per la puixança de l'esperit ens elevem on la Immortalitat regna, i la pura imatge de Catalunya ens mostra transformada en substancia nacional inextingible l'obra interrompuda i gloriosa del President.

No venim avui a estudiar aquesta obra: ni l'anàlisi fred no li escau, ni, anc que li escaigués, sabríem fer-lo. L'obra del President devem viure-la, nosaltres catalans, i com a floescencia d'aquesta assimilació dir-ne uns mots purs d'entusiasme: l'elogi; mes no a la faisó romàntica, negadora de tota ponderació, ans cercant pel nostre seny la llum que d'ella irradià, l'exemple de persistència pel nostre esforç i la gran amor, la vastament comprensiva amor del seu cor.

Enric Prat de la Riba fou tot simplement el President, el cap d'una Nació sense ni una de les prerrogatives polítiques de l'Estat; rector d'una patria que per a molts dels seus germans no era sinó una inofensiva reliquia del passat, quan no un pertorbador atavisme.

Sense cap arma eficient de govern més que el seu ideal ben definit i la seva valor personal, fou el President d'aquesta Nació rediviva, reincorporant-se sincrònicament amb el treball d'ell quotidià.

Enric Prat de la Riba era el cabdill del poble de Catalunya, al qual curava de capacitar perquè tornés a ésser factor i valor determinant de l'Historia; i ho feia de tan bella faisó que no podent-se valer de l'organisme d'un Estat català, el President ordenava tan saviament el viure nacional que, una volta assolit el definitiu reconeixement polític, se sentís tan amplament en el

nou règim, fos tan segur dins ell la via a empendre, que no semblés sinó que aquella gloriosa monarquia catalana continués sense interrupció la rica tradició que per ella fou iniciada.

Enric Prat de la Riba era més que un símbol, era l'encarnació de totes les virtuts catalanes. Parlava per boca d'ell tota una raça, i era la Catalunya sencera que se sentia en ell representada, era tota la Nació que altra cosa no en veia més que la suprema civil jerarquia de President.

Del jurista, de l'escriptor, de l'home cultíssim, del mestre, podria hom fer el més complet elogi. Mes totes aquestes activitats, en ell no són aspectes fragmentaris d'una personalitat, sinó que s'unien i entrellaçaven per l'assoliment de la valor màxima d'encarnar la sobirania nacional.

Ell restava humil en la seva consagració, mes en sentia tota la dignitat. Vetllador de la salut pública, a la puresa de l'ideal ajuntava la virtut de l'eficacia.

Tenia just vint anys quan s'adreçava als seus amics escolars i els deia:—«Vinc a parlar-vos de la Patria Catalana, que, petita o gran, és l'única patria nostra».

Sense un instant de vacil·lació a aquesta única patria nostra s'oferí en constant sacrifici. Per ell ha estat retornada la unitat al nucli central de la gran Catalunya. I tot just aquesta unitat iniciada, la cultura catalana, el nostre esperit nacional, entra en un període d'universal dominació, gloriós com aquell altre en el qual la civilització catalana parlava als homes per boca de Lull benaventurat.

Enric Prat de la Riba en el seu pas per la terra ha començat una obra que, per la immortalitat del seu esperit, que serà sempre en nosaltres, i per la fe de tots els catalans i per ço com és eterna la raça catalana, haurà felix acabament.

En la possessió d'aquesta fe indestructible són escrits els presents mots en elogi del qui fou primer President de la novella República.

MARTÍ ESTEVE.

L'OBRA VIVA

Per damunt la modestia ajupida de la concepció regionalista del problema català, per damunt les orientacions a les palpentes, En Prat de la Riba va fer la rotunda, nua i creadora afirmació de la Nacionalitat catalana. Allò que en els catalanistes del període pre-nacionalista era tímidesa de l'esperit, feblesa de la idea, va esdevenir en ell gosa-dia franca.

Va dir la paraula. I després, ni impacient ni indolent, va començar a realitzar-la. Ell fou l'arquitecte i l'obrer de la gran obra de reconstrucció catalana. Més que de cap altra, de la seva política hom pot dir-ne política de realitzacions. Però de realitzacions fetes segons els plànols vastíssims de l'ideal.

La vida d'En Prat s'ha extingit quan la seva obra estava en plena activitat ascendent. No és acabada. Però ja no és possible que s'esfondri. L'obra de reconstrucció és

viva. Els seus materials són l'ànima, la sang i la terra de la patria. Ja ha posat rels. I per la força de la propia saba és capaç de créixer i completar-se.

Mes no restarà tota sola l'obra iniciada. No haurà d'esperar la lenta evolució de la propia força. Tota una host lluidíssima de treballadors hi té posades les mans amoroses. Es la host de la joventut. La conquesta més transcendental d'En Prat de la Riba és la conquesta del jovent per a l'ideal català. La Nació catalana té per ella el jovent, i sobre tot el jovent donat als oficis intel·lectuals. La generació jove d'avui és la primera generació nacionalitzada després dels llòbreges segles del decaïment. Es filla d'En Prat de la Riba, i serà la continuadora de la seva obra excelsa.

A. ROVIRA I VIRGILI.

L'AUTORITAT MORAL

Un dels projectes d'En Prat de la Riba, que a punt de creat, volgué que es deturés la Providencia, de la qual fou aquell un instrument fidelíssim, fou l'Institut d'Educació Nacional, lucidíssima iniciativa, que em faig obligació retreure un altre dia extensament. El Consell de Pedagogia té per finalitat els infants de Catalunya. La multiplicitat formatriu de la Universitat Industrial, els tècnics i els obrers. L'Institut, els homes de ciencia. La Biblioteca Nacional, els aciençats. Les Biblioteques Populares, la gent auto-seleccionada dins la massa. Però l'Institut d'Educació anava de dret a encarar-se amb el poble, a l'engròs: la millora física, «l'enfortiment i dignificació de la raça» i, molt especialment i per damunt de tot, l'educació moral.

En realitat, ell mateix, amb sa persona, ho era un Institut d'educació moral: una institució, que no actuava directament sobre el

poble, com el del projecte, sinó damunt dels escollits, damunt del *seu* poble, aquest poble fidel de creients en Catalunya, com el *Populus Quiritium*, sensiblement destriat de les masses de la Roma primitiva.

Si el més gran benefici que pot fer un home als altres homes damunt la terra és la rectitud de la conducta personal, — benefici que tot home pot certament oferir ja que ni ciencia ni fortuna calen al subjecte, sinó conciencia ferma i ajustament dels actes de la vida — quan el subjecte d'una conducta honesta es fa obirador, el benefici és una benedicció. Quan és un governant, un amor especial de Déu envers la nació seva.

En veritat, la conducta és allò que l'instint del poble vol sempre mirar i investigar en els que volen conduir-lo. Que lluny de nosaltres és ja avui l'antic tòpic de la distinció entre vida pública i vida privada! Tal volta el que ens separa més de la política caste-

llana, és l'haver a Catalunya superat aquella diferenciació, molt en voga encara entre la gent centralista.

Acabem tot just de veure un exemple viússim de com es cerca en els actes privats la mesura de la sinceritat, el pes i valor de les idees i les paraules de cadascú. Hem passat uns moments de febre: l'ànima col·lectiva era violentament sacsejada per la ferma impulsió dels cabdills. Doncs bé, la gent cercava el què feien, en què s'ocupaven, on anaven, com menjaven, com dormien, on passaven el temps els directors. La gent cercava valorar les proporcions reals del moviment: i era això el que obligava, més que els escrits de les fulles.

La força organitzadora d'En Prat li venia de la confiança amb què la gent se li entregava. Aquesta confiança general era el producte immediat, més encara que de la seva superioritat intel·lectual, del seu exemplaríssim viure. Car la manera de viure és el que dóna valor a la ciència de un hom.

I la seva mort centuplica encara la confiança de Prat i perllonga la força organitzadora enllà i enllà dels temps: li ha guanyat la confiança de les generacions futures.

I vida i mort li donen un valor universal: la unió miraculosa de pensament, conducta i transcendència pràctica, que En Prat ofereix, li assenyala un lloc obirador en mig dels governants de les nacions. És sobretot un mirall claríssim pels caps de les nacions petites. Tal volta Déu disposi que vagi resultant la seva persona una encarnació del «geni de Catalunya, Messies esperat de les nacions», que evocava ell un dia.

Doncs bé. Reflexionem tots que sense aquella primera pedra de la Unitat sobirana, sense la unificació de tots els fins humans en honestitat, la ràpida plasmació dels pensaments d'En Prat hagués estat impossible. La menor sospita d'egoisme, de comoditat, de vanitat, d'ambició en el Cap, haguera deslligat o afluixat els vincles de tants i tan diversos col·laboradors. Res pudreix la disciplina i l'obediència tant com l'egoisme, res l'aferma com l'abnegació dels directors.

Més que cap altra facultat seva era l'autoritat moral d'En Prat la que imperava i creava. Autoritat que es manifestava més damunt els seus treballadors en tots els nuclis que engendrava, que no en la massa, que a penes el veia, i que tenia d'En Prat una noció misteriosa. L'eficàcia d'ell residia en la força invencible i penetrant de l'exemple, i són els qui la reberen, els qui la multipliquen.

El pis menestral de la Rambla de Catalunya, 121, segon, primera, sota mateix d'on viuen altres empleats de la Diputació; el quotidià itinerari de casa a la Diputació i de la Diputació a casa; la torreta de Vallvidrera; la freqüentada casa pairal de Castellterçol; la vida plana i pacífica de família, el tren modest i la íntima adhesió amb la senyora esposa i els nens; la improductivitat forçosa del bufet d'advocat, i de tot altre recurs de lucre; l'absència de penyes, teatres i festes mundanes, el desconeixement de tot noctambulisme; la dedicació diària i sencera d'un treball continu i enèrgic a l'obra governamental; l'ésser home de missa i sagraments, i home de tranquil·la i recollida religiositat; la continència del parlar; la paciència constant boi ésser provadíssima, tot això ha estat pesant damunt la incipient vida científica i la incipient organització política de tot un poble; i tot això ha ajudat a emmotllar els nous éssers, les noves criatures que formen la ciència i l'organització política de Catalunya.

I certament ni de la vida científica ni de la política n'ha estat exclòs cap aspecte. L'austeritat d'En Prat no oblidava crear una escola d'art dramàtic; el seu isolament de la massa no li privava de formar una Borsa de treball, un museu social, un secretariat d'aprenents. En Prat, que ho sacrificava tot d'ell mateix, no sacrificava, no exclòia de la seva concepció, de la seva previsió, cap necessitat, cap activitat d'una nació organitzada.

No cal, altrament, apressar-se a consagrar en paraules la transcendència de l'autoritat moral d'En Prat de la Riba. Cadascú

se la sent i se la sentirà, cada dia més, encara. I sentir-se-la voldrà dir anar comunicant als altres la influència.

Ell ha concretat un moment en la formació del poble de Catalunya: l'educació de la minoria selecta.

I ara haurà de venir un altre moment: la conquesta del poble: el que ell ja preveia amb la creació de l'Institut d'Educació i obra que un dia o altre, d'una manera o altre, amb una gent o altre vindrà, per la força natural de les corrents humanes.

Ara caldrà un altre mestre; o un altre Prat que fos Cap de la Ciutat, amb influència directa, immediata, sobre la massa; que constituís l'autoritat moral de la Ciutat, així

com aquell fou l'autoritat de la nació. Nosaltres hem somiat un Alcalde Imaginari; hem somiat un Doctor Torres i Bages, Veguer de Barcelona que fes plantar per les cantonades pastorals de ciutadania.

El President de Catalunya ens ha estat donat de carn i ossos. L'Alcalde de Barcelona tal volta serà un mite. Però la feina, l'elaboració de la consciència moral popular, és de tothom: els obligats són els que la senten. En Prat és mort, i no podem refiar-nos ja de la seva providència, sinó que ha de treballar cadascú amb tot el seny que Déu li hagi donat.

R. RUCABADO.

HORA LITÚRGICA

L'alè d'aquella vida s'extingí dins la serenor augusta de mitja nit, en la sagrada confluència de tres solemnitats litúrgiques sadolles de simbolisme: la festa catòlica de Sant Pere *ad Vincula*, la solemnitat franciscana de la Mare de Déu dels Angels o de *il Perdone d'Assisi* i l'aniversari patriòtic-religiós del Descens de Madona de la Mercè a la ciutat de Barcelona, per a suggerir la institució d'una Ordre redemptora de captius, de la qual ella mateixa es declarà Patrona i fou realment fundadora.

«Preciosa davant de Déu és la mort del just», per tal que representa l'assoliment de sa redempció definitiva, de la plena i perdurable llibertat espiritual. Agitat perennalment per anhels infinits de redempció, per ansies de llibertat essencialment constructora, com cal que sigui la que directa o indirectament entronca amb l'Evangeli, es mogué l'esperit, plasmador de la nova Catalunya, que acaba de retornar a la sina del Déu que el tregué del no res. I un oreig tonificant de llibertat cristiana es desprèn també d'aquelles efemèrides religioses, dels fets sagrats que els dies primer i segon d'Agost commemora la Iglesia Catòlica.

* * *

La festa de Sant Pere *ad Vincula* recorda el triomf contra el primer esforç dels humans per esclavitzar la llibertat cristiana. El sacerdoti de la Sinagoga, desprestigiats i corrupte, aquell mateix sacerdoti foragitat per Jesús del temple com a profanador de la Casa del seu Pare—«que és casa de oració»,—atià el poder civil opressor, odiat d'Israel, per tal que l'ajudés a ofegar per la violència—fracassades totes les temptatives d'ofegar-la amb falses raons, amb seduccions, amb amenaces—la llibertat cristiana infantada amb dolors en la Creu i, radiantíssima de gloria, presentada al món en la Resurrecció. Mes Déu es complagué en fer ostentació de sa omnipotència enviant un àngel seu per a restituir, a copia de prodigis, el Cap august de l'Esglesia a plena llibertat de propagar la bona nova redemptora. Si mai s'hagués d'establir dins el Catolicisme la festa de la llibertat cristiana, aquesta seria sense dubte la miraculosa alliberació del «Cap de l'Esglesia de les mans d'Herodes i de la insana curiositat de la plebe judaica» (1).

També, la solemnitat franciscana de la Porciumcula, és festa de llibertat sagrada,

(1) Act. XII-11.

de la llibertat que té per base la sang de Crist, per còdex l'Evangeli i per iniciació en la història de l'Església l'alliberament de son primer Cap visible, de les grapes tiràniques d'Herodes i la Sinagoga.

L'eterna visió de Déu cara a cara, amb la glorificació pleníssima que d'aital visió redunda per totes les potències de l'ànima; l'oració i els sacraments com a base de les indulgències, i aquestes endressades a rompre per via graciosa les cadenes d'esborrades culpes i atènyer així tot d'una la sobrenatural visió alliberadora i beatífica; l'assoliment d'aquestes coses per mitjans senzillíssims a l'abast de tothom i decorats avui amb amplituds gairebé immenses; vetaquí el que representa l'obra franciscana del Jubileu de la Porciúncula, obra de generositat mai vista, inspiració alhora genial y divina per a desamortitzar segons com se miri el tresor infinit de la Redempció, d'on flueix la deu de les indulgències.

El Descens de Nostra Dona de la Mercè a la ciutat de Barcelona, no ben assolida encara la plenitud de consagració com a Cap i Casal de Catalunya, però en els moments decisius d'aconseguir-ho dins de casa i més enllà; ço és en tota la gloriosa confederació catalano-aragonesa; aquest Descens que esguardat en ell mateix—com a una glòria religiosa no superada per cap altre poble de la terra—i també com a fonament prodigiós d'una Ordre de Redempció de Captius, anava a convertir-se en eix central d'un assaig esplèndid d'imperialisme català, és evidentment una festivitat on els sentiments de religió, de pàtria i de llibertat es fonen i compenetren fins al punt de fer-se difícil fixar els límits dels uns i dels altres, com esdevé amb l'acció del compost humà, únic i doble alhora, responent a la perfecta unitat de persona, dins la dualitat substancial dels elements que la integren.

La família, la pàtria, la religió i la amistat s'acoblaren consternades en els darrers moments d'En Prat de la Riba per a formar

pel dolor i la oració, corona d'encens i mirra, mentre que de l'alabastre del seu cos s'anaven vessant les darreres essències de virtuts, que han embaumat amb la bona olor de Crist tota Catalunya.

Finar santament dins la diada litúrgica de la Mare de Déu dels Angels, vol dir—piadosament pensant—que enguany a Catalunya l'aplicació més gloriosa del Sant Jubileu haurà estatada per a l'ànima del qui fou «el seny ordenador de la seva vida nacional».

Però també vol dir que en ell tindran un intercessor poderosíssim davant de Déu totes les altes idealitats a les quals en cos i ànima fou consagrada la seva austera existència.

Coincidir la *pujada* al cel de l'ànima d'En Prat de la Riba amb l'aniversari del *devallar* a Barcelona la Mare de Déu de la Mercè, Regina de la urb personificadora dels grans destins de la raça, vol dir que ell seguirà laborant per una redempció religiosa de Catalunya, que faci honor a la política, i sigui la «sal de la seva incorrupció»; i un imperialisme català, de major amplitud i durada que el dels temps mitjos, del qual imperialisme ell n'ha estat consciència reveladora i definidor essencial.

Adorem els designis de Déu, a qui ha plagut endur-se'n d'aquest món el Mestre del Nacionalisme català en l'alba de l'assoliment de l'ideal de tota sa vida. I com a compensació d'aquesta prova del cel, malament duríssima, acceptada per En Prat amb la resignació més exemplar, aportem tots a la seva obra, per a fer-la arribar a plena maduritat, el seu seny, la seva abnegació, el seu esperit aglutinant, la seva generositat, la seva fe; en fi, les seves fecundíssimes qualitats morals—a les quals es deu en gran part la taumatúrgia del seu èxit—ja que no hi podem aportar les clarícies inextroncables de la seva alta mentalitat.

P. MIQUEL D'ESPLUGUES,
O. M. Cap.

* * *

ELOGI DELS ACADEMICS NOUS

ORACIÓ DE L'INSTITUT, LLEGIDA EN LA FESTA D'ENGUANY, EL DIA 29 D'ABRIL

Com les famílies per la sang, així la nostra acadèmica Companyia. Si mort les colpeix, al·liança i naixença vénen tot seguit a restaurar-les. Absències i trobs componen, part per part, el viure dels homes. La meitat de cada u de nosaltres és amb l'amic que ahir ens abandonà. L'altra meitat amb l'amic que havem guanyat avui.

Bé escau parlar de família, Senyors; bé escau, amb referir-se al pas de les gèneres, evocar l'imatge del filial afecte, per preparació de la bona nova que, segons deure i honor d'ofici, haig de comunicar-vos. Fill que, en dia de sant, invita el pare a la casa nova i es troba una mica avergonyit si aquest refusa de pendre-li el cap de taula, nosaltres havem estat. Nosaltres, perquè ocupi el silló deixat buit del malaguanyat don Miquel Angel Fargas, havem elegit membre de l'Institut el Fundador il·lustre de l'Institut, D. Enric Prat de la Ribera.

La primera nominació electiva de l'Institut calia que fos, en dret i justícia, aquesta. Qui en discutiria l'escaiença i la dignitat? Acte gentil, d'exemplar reverència a la sobirania de les valors intel·lectuals; acte que pren sentit en la més pura de les tradicions acadèmiques i en la més perfecta de les inspiracions d'aristocràcia: el primer Magistrat de la nostra jove República ve a assegurar-se entre nosaltres, per tal d'ajuntar son esforç al nostre, dins les tasques fraternals de la ciència.

Mes prou abans que les Repúbliques festejaven el nostre col·lega nou les Acadèmies. Quan, en 1896, l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Barcelona premiava son magistral estudi sobre la «Llei jurídica de l'indústria», a on la posició fonamental té tant interès filosòfic com valor tècnica l'intent de codificació que termina el llibre; quan, en 1901, l'Acadèmia de Ciències morals i polítiques de Madrid honorava igualment el treball sobre «Els Jurats mixtes per dirimir les qüestions entre patrons

i obrers i per prevenir i remeiar les vagues», eren ja publicats escrits encesos de voluntat catalanista i lúcids de consciència de catalanitat; el mateix llibre de *La Nacionalitat Catalana* era condensat en una primera plasmació. Però encara el senyal de l'horòscop s'hauria inclinat més en la direcció de la tranquil·la ciència que de l'activa política. El senyal marcava bé, però la vida és més rica que els auguris. Pronosticaven les gents un coneixedor profunde de la vida de l'Estat, i es tractava del constructor d'un Estat. Pensaven en el comentador de la injustícia en les relacions entre dos pobles, sense veure que potser eren al davant del restablidor definitiu de la justícia en aquelles relacions entre dos pobles!

La sort fou llançada quan el petit i fort llibre de *La Nacionalitat Catalana* va veure la llum. Per llibre de capçalera,—que també en tenen les fidels nacions com els lectors fidels,—va pendre Catalunya aquest llibre: Catalunya, que ens complavem en simbòlicament imaginar com reposant la testa en el coixí del Pireneu, alt el genoll rodó a nivell de València, el cor a Mallorca i estès el tendre braç de reina jacent més enllà de la testa, més enllà de la cabellera escampada. El llibre de capçalera és la primera cosa que es veu quan, hora de matí, s'obren els ulls a la llum. No va distància d'això a la misteriosa evidència que, aquell que precisament desvetllava, era ell.

Es pel llibre de *La Nacionalitat*, és, sobre tot, per la tasca constructiva portada després des de la presidència de les nostres corporacions catalanes cabdals, que tot fill de Catalunya respecta i ama avui el nom del nostre col·lega nou; és per això que, en les millors hores, l'enuncia tot curt sense títols ni tractaments, com escau a la plenitud cordial. A nosaltres, en aquest moment solemne, ens sembla un nom més entre els grans noms, perpetuats en les inscripcions

d'aquesta sala. Noms també sense tractaments ni títols: l'àcid de la gloria ja s'hi ha menjat tot el superflu per perpetuació d'això que resta.

El doble prestigi d'home de ciència, d'home polític, fa també complexa la figura d'un altre nou associat nostre, l'esclariu acadèmic francès M. Paul Painlevé, proposat l'any darrer com a Membre corresponent per la Secció de Ciències i rebut enguany per l'Institut en ple. Servidor ahir de l'abstracta veritat, M. Paul Painlevé serveix avui, amb la mateixa energia, amb la mateixa genialitat, la concretíssima patria. Oh, com s'enganya la psicologia vulgar sobre el cor dels savis! Aquest mateix que avui veiem organitzar les fàbriques de municions, ahir, *Weltbürger* i cavaller sirvent de l'impassible Matemàtica, anava a Stocholm cridat pel Rei de Suecia i per l'Acadèmia Suedesa de Ciències, a professar-hi unes lliçons, esdevingudes clàssiques, sobre la teoria analítica de les equacions diferencials.

Amb la penetració d'una ment matemàtica de primer ordre, M. Painlevé reconeix que el nus de la teoria de les equacions diferencials ordinaries es troba en l'examen dels punts o línies singulars de les integrals, i examina l'existència d'aquestes singularitats amb la mateixa equació diferencial proposada. Aquest punt de vista havia d'ésser, en son ulterior desenrotllament, singularment fecund per la Mecànica celeste. M. Painlevé ha obert la via que han seguit després Levi-Civita i Suntman. En ciència, aquest home il·lustre ha obert camins als homes del nostre temps; en la guerra ha ajudat als homes de son país a ferriament tancar-los. Això fa dos llinatges de tasca; mes potser això fa un llinatge únic de gloria.

El nom d'un altre Membre Corresponent electe, M. Lucien Poincaré, director d'Ensenyament Superior al Ministeri d'Instrucció Pública de França, va unit per nosaltres al record gratíssim de la seva presència aquí, en ocasió de l'exposició que va fer-se, la primavera passada, del donatiu

del Govern Francès a la Biblioteca de Catalunya. Físic eminent, organitzador emèrit, M. Lucien Poincaré ha assenyalat, en llibres que tothom ha llegit, els caràcters i evolució de la Física moderna, ha revisat alguns dels seus problemes més interessants, ha dirigit per anys la publicació de la primera de les revistes franceses de Física; i, aquests anys darrers, per les exposicions de Ciència Francesa a Sant Francisco i a Barcelona, ha realitzat l'esforç magnífic de síntesi revelat en els dos volums d'aquell instructiu Catàleg, que té a la vegada la doctrina d'una enciclopedia i l'eloqüència d'un al·legat.

Permeteu que us inviti, senyors, en el moment que consignem els mèrits d'aquest nou associat nostre, a que adreceu un esguard a la làpida que, en el fons d'aquesta sala, segella la perennitat de la nostra obligació devers a aquells patricis i entitats qui han a favorit amb la llur munificència l'increment de la Biblioteca de Catalunya. D'ençà que l'any darrer aquí mateix ens congregàvem, la llista s'ha augmentat i un altre nom l'enriqueix d'un esplendor múltiple. Després dels noms tàcits de la Mancomunitat de Catalunya, de la Diputació de Barcelona, de l'Ajuntament de Barcelona, el nom del Ministeri d'Instrucció Pública de França... Nosaltres no tenim la culpa, senyors, si aquesta làpida no ha pogut ostentar el nom de cap autoritat més, el nom de cap nació més. Nosaltres no tenim la culpa si devers cap autoritat més, devers cap nació més, no és lligada la nostra Biblioteca pel vincle suavíssim de la gratitud.

De M. Lucien Poincaré estrenyíem la mà l'any passat; del Professor Louis Gauchat, també corresponent electe, l'estrenyíem ahir mateix. Tots els que han tingut la fortuna de assistir a les seves lliçons recentíssimes, dins la serie dels Cursos d'alts Estudis d'Intercanvi sobre «la novel·la francesa al segle XVII», coneixen l'alta valor científica i l'humanisme docte del mestre de Zürich; però ningú, sinó els filòlegs de mester, pot calcular, ni aproximadament tan sols, l'esforç, el saber, l'erudició heroica que representa una

obra com el «Glossari dels patois de la Suïssa romana», en la qual han calgut vint anys de preparació i aplec abans de poder-se publicar la Bibliografia i redactar els primers articles.

Més encara, títols de caràcter més científicament teòric fan honor a l'obra del Professor Gauchat. Ell ha estat en efecte un dels iniciadors del moviment realista en la filologia que tendeix a l'estudi de les llengües en l'aspecte històrico-cultural; moviment consagrat amb el nom de discòrdia «Wörter und Sachen», «Les paraules i les coses». Des d'aquest punt, la filologia ja no pot limitar-se estrictament a l'estudi de les paraules; ha d'encarar-se amb la complexitat dels objectes materials a què les paraules es refereixen, ha de copsar, directament i càlidament, la vida. I el sentiment apassionat de la vida mai no falta en l'obra, en la prèdica, en l'actuació de M. Gauchat. No més ell podia

inspirar-li—i ell no podia menys d'inspirar-li,—aquella lliçó d'acolliment, en virtut de la qual es deixa sentir, fa alguns anys, la llengua catalana a Zürich, en una defensa de tesi; la llengua catalana, que per primera vegada ressonava en una Universitat estrangera, d'ençà els dies que a Ramon Lull, hoste de la Sorbonna, se li escapaven paraules en vernàcul nadiu.

L'Institut d'Estudis Catalans signarà amb pedra blanca la jornada de primavera en què es presenta per primer cop comptant dins la seva família acadèmica aquests Membres nous: els Corresponents de la Secció Filològica Louis Gauchat, de Zürich; el Corresponent de la Secció de Ciències, Paul Painlevé, de París; el Membre numerari de la Secció de Ciències, subsecció de Ciències morals i polítiques, Enric Prat de la Riba, de Catalunya entera.

EUGENI D'ORS.

DELS ESCRITS DE D. ENRIC PRAT DE LA RIBA

Fragment del discurs presidencial del Centre Escolar Catalanista de Barcelona en el Curs de 1890 a 1891

Mentre les corrents de la vida social moderna van enfondint més i més el divorci entre Castella i l'ambient novíssim, més Catalunya s'harmonitza en tot amb la atmòsfera de la societat que s'acosta. — El plasticisme de la llengua catalana, sa constant onomatopeia, son contacte amb el poble, son allunyament de totes les esferes en què domina el convencionalisme, la fan apta per a la precisió pictòrica i el relleu de les imatges, l'evocació immediata de la realitat i la energia de la forma, que exigeix imperiosament avui la crítica literària (1); per sa gran concisió i sa carència de fórmules convencionals és pròpia per a encarnar la ciència positiva, despullada de vanes fraseologies.

El geni català amant del concret i del particular, i essencialment analític, s'enllaça amorosament amb la ciència especialista;

son caràcter aixut, de paraula concisa i senzilla, amb la oratòria més moderna; son dret civil fundat en els principis de la llibertat més ampla, amb els novells principis de la Sociologia; sa aptitud industrial i comercial, amb la vida econòmica moderna.

I el que ha perdut i aspira a recobrar: sa política colonial que imita avui Anglaterra; sa constitució política presentada com ideal de perfecció per la ciència; son procediment per a fer efectiva la responsabilitat política i administrativa, vers el qual se giren avui totes les mirades; son exèrcit voluntari, sa descentralització, son particularisme, son règim representatiu, sa estructura corporativa; ¡tot, tot ja vell i tradicional per a Catalunya, i nou, novíssim ideal de les ciències!

Ara, doncs, li toca el torn a Catalunya; és la alzina que ni menys tragué brotada en el període de les falgueres, l'àguila que no volà

(1) Yxart, «El año pasado», 1886-90.

quan volaven els reptils. Avui tot se prepara per a que entri de nou en la vida pública: l'odi a l'absolutisme, el descrèdit de la Revolució francesa, la destrucció del convencionalisme, el moviment de tornada de la societat europea a l'estat social depurat de la Edat Mitja.

I hi entrarà, senyors; podem esperar-ho, sense por de veure burlades nostres esperances.

Mes jo voldria per a ma pàtria, més'encara que sa llibertat. Jo voldria que Catalunya es penetrés bé de la significació i transcendència d'aquest moviment social; i compregués la glòria eterna que conquistarà la nacionalitat que es posi a la vanguarda de l'estol de guerra dels pobles oprimits. Jo voldria que aquesta nacionalitat fos la pàtria meva.

Ma veu no és prou potent per a dirigir-me a Catalunya; per això em dirigeixo a vosaltres tan sols que sou sos fills més amorosos. Resseguiu-la arreu; parleu-li no amb la boca sinó amb el cor, perquè amb el cor us es-

DE LA POLÉMICA AMB CLARÍN

Parla En Clarín de *un regionalismo bueno* i *un regionalismo malo*, i això és ja alguna cosa; més, és molta cosa; tanta, que ens sembla que per a entendre'ns en aquest punt no caldrien pas el reguitzell de cursos que proposa. El regionalisme—que jo pel meu gust anomenaria sempre amb el nom més propi de nacionalisme—mai ha negat els cíclics majors ni les finalitats més extenses; al contrari, aspira a fer-los possibles, durables i justos, donant-los l'únic fonament llegítim: la voluntat de les nacionalitats naturals que són les veritables nòmades de la societat dels pobles.

Si En Clarín volgués prescindir de reis i ministres i exèrcits i fronteres, si, deixant de banda la carcassa podrida i completament artificial dels Estats, examinés la societat europea veritable, la que viu al desota d'aquests encasillats essencialment transitoris marcats amb els noms d'Espa-

colti; feu-li sentir les remors primeres de la revolució que es prepara; convenceu-la de la transcendència de la gran obra; digueu-li que les nacions esclaves esperen, com la humanitat altre temps, que vingui el redemptor que trenqui llurs cadenes; feu que sia el Geni de Catalunya el Messís esperat de les nacions; brindeu-vos a ésser llurs apòstols, vosaltres, els que teniu la fe de l'apostolat que fa triomfar les causes; sigueu sos incansables apologistes els que sentiu créixer les forces amb l'ardor de la polèmica; construïu les armes de combat els que viviu ullpresos per la ciència.—I vosaltres, els que us sentiu cridats al sacerdocí de la ensenyança, aviveu sempre sa flama generosa, conquisteu la Universitat i els Instituts de Catalunya; que el dia en què només els fills de la Pàtria s'asseguin en llurs sitials d'honor, aquell dia la Universitat oficialisca, l'engendro de Felip V, haurà caigut per sempre; aquell dia ja no haurem d'enyorar, com enyorem avui, la Universitat Catalana.

nya, França, Itàlia....., que s'eixamplen i s'estrenyen segons minva o creix el poder de les baionetes que els sostenen, sentiria el bategar de l'ànima dels pobles, hi veuria unitats reals, naturals, espontànies, que no les fan els homes ni poden desfer-les, soques milenàries que sempre rebroten, i són vives avui com en l'aubada de l'història: les nacionalitats. Veuria les nacionalitats agrupades en famílies no per la força d'un poder, sinó per l'aire de parentiu, per una retirada de llinatge; i observaria després com totes aquestes famílies tenen quelcom de comú que traeix una unitat més ampla i més llunyana, i així acabaria per arribar al cercle més extens; a la *civitas maxima*, a la societat total dels pobles o humanitat.

Doncs bé, la nostra aspiració és que les fites dels Estats se clavin en el termenal dels pobles, i que aquests lliurement, deixant-se dur per les lleis del parentiu o les de la sim-

patia formin estats compostos, federacions o lligues, que tradueixin en vincles polítics els lligams naturals que els uneixen. Nosaltres volem que la complicada trama de l'organització política total respongui a l'organització natural de la societat unint el que la naturalesa ha fet u, separant el que en la realitat està separat, agrupant als pobles segons llurs afinitats i fent sempre que el grau de força dels llaços polítics que els uneixen es digui amb el grau d'intensitat de llur parentiu natural.

Ja veu, doncs, com els que neguen els cíclics majors no som pas nosaltres, sinó els que volen fundar-los en la força, els idòlatres d'aqueixes sepultures de nacions que, com un sarcasme, s'han qualificat d'Estats nacionals; d'aqueixes formacions petrificades que treballen per a aturar la lliure expansió de la vida dels pobles.

Si hi ha alguns separatistes entre nosaltres, és per oportunisme; els uns perquè creuen que l'unió amb Castella sempre serà un destorb per al progrés de Catalunya i somnien unir-se amb altres terres. Els altres perquè entenen que l'unió per via de societat amb Castella serà sempre impossible, perquè així com l'home primitiu no coneixia ni practicava altra forma d'unió que l'absorció, i o bé se unia al presoner absorbint-lo en la seva unitat física: menjant-se'l—antropofàgia—, o absorbint-lo en la seva unitat jurídica o personalitat: esclavitzant-lo, així també Castella, de caràcter primitiu innegable, no sabrà ni voldrà practicar mai altra forma d'unió que l'absorció: o bé absorció física: castellanització, o bé absorció jurídica: dominació per mitjà de la constitució unitària de l'Estat, és a dir per mitjà de la constitució d'una sola personalitat jurídica, allà on hi han vàries individualitats naturals.

Parla En Clarín de la llengua catalana com de terres baixes que el mar de la civilització castellana indefectiblement ha de negar. Prou s'equivoca. No ens calen pas *diques* per a resguardar-nos de les aigües de Castella. Hi ha eixut a les terres castellan

i eixut de mort, eixut de desert. Però encara que la civilització castellana, aprofitant el decandiment de Catalunya en els segles XVI i XVII hagués estat prou poderosa per a estendre ses onades invasores pel damunt de la terra catalana i l'hagués coberta tota amb les escorreries de sos quartels o el rebuig de ses classes burocràtiques, l'esperit de la pàtria catalana no hauria mort; i així com un dia, al revenir de sa vida, tingué prou forces per a fer aparèixer altre cop la seva individualitat per sobre del mar de la civilització llatina, més abans encara que tots els altres pobles que com ell jeien oblidats, colgats sota ses ones, aiximateix i més fàcilment encara s'hauria tret de sobre el pes menys feixuc de la cultura castellana.

La inundació avui és ja impossible. Catalunya està en plena renaixença, i els renaiements dels pobles són les grans revolucions geològiques del món moral. Ha arribat un dia en què el foc sempre viu de la pàtria ha fet trontollar les entranyes de la terra, i tot de sobte les terres baixes de l'exotisme castellà s'han poblat de serres i muntanyes, i encara tremola la terra i s'estremeix i s'escolten, a dintre seu, remors de coses noves que es preparen, dolçors de concepció i dolors d'infantament, i continua, amb la regularitat de les lleis de la naturalesa, la pujada gradual i majestuosa de noves serralades. I des d'elles veiem enretirarse, recular sempre aquella mar que havia d'engolir-nos.

En Clarín quedaria parat si veiés amb els seus propis ulls un fenomen contrari del tot al que s'imagina. Fugint dels deserts de Castella i Aragó arriben cada dia colles d'emigrants que vénen a establir-se a Catalunya. I Catalunya els manté, els alimenta a canvi de llur treball i dels fills que li donen. Nostres colònies industrials, i sobre tot nostra ciutat de Barcelona, que no sense motiu els juriconsults de la terra anomenaven cap i casal de Catalunya, són forns activíssims de catalanització. No és pas tot u: nacionalitat i raça; igents de nissaga castellana poden ésser i arriben a ésser tan catalans de caràcter,

d'aficions, de sentiments com els que venim de família ja catalana de segles.

Però fins admetent la teoria d'En Clarín no resulta justificat l'apel·latiu que donà a nostra parla. La llengua catalana l'ha tinguda ja la consagració política; per què la califica doncs de dialecte? potser perquè no «ha prevalgut», perquè mirant-la a tall de geòleg la veu condemnada a desaparèixer.

«Para el geólogo el catalán es dialecto», diu En Clarín. Nosaltres direm més encara: Per al geòleg, de llengües, en el sentit que ho pren En Clarín, no n'hi ha ni n'hi ha hagut mai. Si prevaler vol dir no morir, només sabem trobar que dialectes. La llengua immortalitzada pels palaus de Memfis i les Piràmides no ha prevalgut, ha mort; la que parlaren els savis de Caldea també ha mort; la que el poble d'Assur passejà victoriosa per tota la terra jau enterrada en les piles de rajoles de sos arxius i enrunades biblioteques; ha mort la llengua de Moisès i dels Profetes; ha mort la llengua dels àries; ha mort la llengua de Roma. I com elles moriran totes les que surten de mare, totes aqueixes que En Clarín creu assegurades

perquè s'eixamplen per regions vastíssimes: morirà la llengua italiana, víctima del que en diuen sos dialectes; morirà la llengua alemanya que ja comencen d'empènyer çà i enllà els llenguatges que broten; morirà la llengua castellana a tot Amèrica en sa lluita amb els idiomes indígenes, com moriria a Espanya si hagués predominat sobre el català i el portuguès, com moriria el francès si hagués pogut prevaler del tot sobre els idiomes del Mig-dia, com morirà l'anglès així que hagi desterrat de Escòcia i Irlanda les últimes engrunes dels vells idiomes gaèlics. Tota llengua que surt de mare, que deixa el raser de son poble per a posar-se en llavis d'altres pobles, se descompon, se disol, se trosseja.—I les altres també moriran, perquè, encara que no mostrin solució de continuïtat en ses transformacions, arriba un dia en què la magnitud d'aquestes en la successió dels segles és tal que ja els d'una època no s'entendrien amb els de l'altra, ja són dues llengües diferents. — Si la llengua fos el que creu en Clarín, al món, de llengües no n'hi hauria, tot serien dialectes.

(La Renaixença, 1896).

ALS DIPUTATS DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

Al rebre de vosaltres per segona vegada, en aquests dies de forçada absència, la investidura presidencial de la Mancomunitat, he de remerciar en primer terme la confiança en mi posada, de major i més preuada significació venint d'homes de quasi totes les agrupacions polítiques; i he d'agrair després la honor, pels meus sentiments i ideals de tota la vida honor altíssima, de representar, per ministeri dels vostres vots, el poble de Catalunya.

Mes confiança i honor, m'obliguen, en compliment dels deures sagrats que a una i altra sempre acompanyen, a demanar-vos que aixequem el cap amunt, per sobre la nostra feina de cada dia, i esguardant cara a cara el moment d'ara, no a dintre el nostre clos familiar tant sols, sinó terres enllà,

on s'infanta amb dolors heroics una nova Europa; sapiguem sentir uns i altres tota la responsabilitat: vosaltres de constituir per voler del poble que us ha elegit la Generalitat de Catalunya, i jo la de presidir-la i representar-la.

Aspra i dura era la tasca que vàreu encomanar-nos fa tres anys: constituir un organisme oficial nou, sense medis, sense el concurs simpàtic del poder públic, sense hàbits de govern, sense la base d'estabilitat que dóna a les institucions de govern la independència de les assemblees o l'existència de un poder moderador. A aquestes dificultats internes va ajuntar-s'hi sobtadament tota una allau de complicacions extraordinàries, nascudes del fet imprevisit que va trasbalsar el món quasi totjust iniciada la nostra obra.

Amb el vostre concurs, que mai no ens ha faltat, i amb el del poble de Catalunya, que en tots els moments decisius ens ha assistit, hem arribat al terme d'aquest primer període victoriosament: amb medis de no res, malgrat hostilitats i desamors, hem construït un instrument que amb fets, amb actuacions fecundes desenrotllades en circumstàncies ben adverses, amb èxits assenyalats, demostra la seva viabilitat, la seva aptitud per les altes funcions que n'espera Catalunya.

Entrem ara en el segon moment de la vida de la Mancomunitat, en el període de la seva consagració definitiva.

Som a l'hora de resoldre el problema del seu contingut, de les seves atribucions. No hem fet la Mancomunitat per a tenir una Diputació més gran, ni per a donar a l'ànima catalana un petit cos d'administració subordinada, secundària: una província. Tots, anant més o menys enllà, qui deturant-se aviat, qui veient lluny encara el terme del seu ideal, tots volem per a Catalunya un cos d'Estat, tots sentim que la dignitat de la voluntat popular catalana exigeix imperiosament, més o menys accentuades o atenuades, formes d'Estat.

Aquest és el sentit de la reivindicació de autonomia plantejada pel nostre poble amb el nom de *delegacions de serveis de l'Estat a la Mancomunitat*. Per això aspirem que les funcions avui confiades al poder central, que han d'ésser traspassades a la Mancomunitat, siguin funcions totalment i plenament entregades; que el límit de l'autonomia es posi a l'extensió, al nombre de funcions, però no a la intensitat, no a la plenitud de cada una de les funcions atorgades.

Imposa aquesta solució el nostre sentiment, les tradicions de govern lliure del nostre poble, l'experiència històrica dels grans poders fecunds i dels poders eternament híbrids i sobretot el nostre deure de catalans, i de catalans d'ara, contemporanis de la guerra gran, ciutadans d'una Europa trasbalsada en treball de replasmació en tots els ordres, des de les fronteres dels Estats a la

organització política i econòmica, a l'esperit de govern, a les orientacions totes de l'activitat estatal.

Les paraules vives — i la de les delegacions ho és pel nostre poble — no són fórmules immòbils com les inscripcions buidades en la duresa rígida dels marbres o dels bronzes, sinó carn i sang del poble que les diu. La paraula viva d'un poble és a cada hora la resultant de les seves forces, i vibra i sona amb totes les vibracions del temps, i creix i s'eixampla segons les correnties de la vida universal.

Quan les Diputacions catalanes varen formular la seva petició d'autonomia, refrendada amb el vot quasi unànim de totes les espanyoles reunides a Sevilla, vivíem una hora ben diferent de la hora present. Érem llavors dintre d'una Europa que es pensava ésser immutable, definitiva. D'una Europa satisfeta d'ella mateixa, contenta de les coses que eren i com eren. Voler canviar res de l'existent semblava un delicte, o, per la mateixa impossibilitat de reeixir, una bogeria. Les petites minories abrusades del desig de reforma, havien, per a ésser tolerades, d'amagar l'ideal nou dins de la realitat vella, cercar fórmules, arbitrar combinacions, fer evolucionisme. Les delegacions eren això: un procediment per a mudar l'organització unitària d'Espanya servant-ne externament tota la simetria.

L'Europa d'avui és tota una altra. És la Europa de les grans potències retent homenatge des de les altures del seu poder a la llibertat, a l'autonomia de les nacionalitats; la dels preliminars de la federació britànica; la de la Polònia restaurada; l'Europa de les constitucions que cauen, de les utopies menyspreuades que triomfen: una *Europa constituïent*.

És amb l'ànima plena d'aquest foc de renovació que des de Catalunya diem avui a l'Estat la vella paraula. No hi ha perill més gros que la immobilitat: restar aturat és morir. Qui no es transformi intensament i depressa, en tots els ordres, avençant-se a les exigències del nou ambient universal, o

deixarà d'ésser o esdevindrà montjoia humil, mostra d'un passat caigut al marge de una humanitat fortament tras mudada.

Transformar-se de cara a l'esdevenidor, és enfortir-se, és créixer, és habilitar-se per a tenir el lloc que pertoca. I l'esdevenidor, entre altres característiques ben assenyalades, és universalisme i autonomia. Les aliances presents i altres que en l'esdevenidor vindran a completar-les, són el pròleg de federacions immenses, que no poden constituir-se ni subsistir sense la plena llibertat interior dels pobles, de les nacionalitats que les integren. Per això avui, ensenyant una vegada més el nexa profundíssim existent entre l'humanitarisme i el nacionalisme veritables, els directors d'aquesta transformació, els que preparen aquesta nova forma d'Estat resultant de l'aglutinació de tots els Estats del món en dos o tres grans lligues o unions, són precisament els que s'esforcen

en aparèixer campions de les llibertats nacionals, de l'autonomia de les nacionalitats, fins de les més petites i resignades.

El desig de Catalunya, aquesta voluntat d'autonomia reiterada en tantes eleccions i plebiscits populars i vots unànims de la vostra Assemblea, coincideix avui amplament, plenament, amb l'interès d'Espanya, que no pot, sense greus perills, deixar de reconstituir-se i renovar radicalment govern i administració i serveis de tota mena; així com amb les orientacions dels pobles que manen el món.

Això ha de donar-nos confiança plena d'aconseguir el nostre objectiu i estimular les nostres energies, per tal d'assolir-lo abans i tot d'arribar al terme de les funcions rebudes de vosaltres.

Sitges, maig de 1917.

ENRIC PRAT DE LA RIBA.

EL PROBLEMA DE L'ADAPTACIO PROFESSIONAL

ELS FETS

Paral·lelament a les idees, els fets ens parlen també de la necessitat apremiant que té la societat d'implantar un regisme en el qual imperi una major adaptació professional i ens marquen la ruta a seguir.

Amb gran riquesa de matisos la realitat ens presenta el quadre de la desarticulació regnant de l'individu i la funció, i reclama sense ajornament el sistema que acabi amb aquesta anomalia social. On es gira la vista, es contempla la multitud de sers desarticulats, descontents del càrrec que serveixen, sense calor ni entusiasme i a voltes plens d'avorriment per a la classe de treballs que els ocupa, per la mancança de les condicions personals especials que els capacitin per a veure les dificultats naturals de la mateixa.

Amb major o menor intensitat i extensió, el fenomen s'experimenta arreu; l'abundant incapacitació és pròpia de tots els països.

L'advocatisme, l'empleomania, la mancança d'especialització en proporcions diferents és mal d'avui en tots els països. Taine es planyia ja sovint d'aquest símptoma de desorganització funcional en la joventut francesa. I no fóra pas difícil trobar queixes paregudes en boca de pensadors d'altres nacions corcades, com la França, per la mateixa anomalia.

Efecte d'ella, en la pràctica, s'ha operat un moviment de reacció coetani al de la teoria, i la societat mantes vegades inconscient de l'afirmació de les idees, sentint tota la gravitació dels mals que el problema entranya a l'individu i a ella mateixa, s'ha rebelat en contra i ha adoptat com una tendència massa dèbil per al cas, però plena de zel i de desig d'eficàcia, en busca d'una solució que permeti una més lògica repartició en l'aplicació de l'energia humana.

Aquesta tendència s'ha manifestat en formes ben diferents, concretant-se en diverses iniciatives, esforços i institucions,

algunes conegudes ja, per la llur caracterització ben científica; però que considerant el problema en tota la seva magnitud i encara que en el fons persegueixen una mateixa finalitat immediata de major adaptació funcional, no passen d'ésser petits assaigs d'escassa irradiació efectiva la major part.

Amb el fi sols d'assistència social i d'estructura i de funcionament senzills s'han assajat diferents formes d'orientació professional *objectiva* procurant intervenir en l'individu en el moment de pendre una decisió respecte de la seva entrada en els quadres professionals, advertint-lo respecte de tot quant és necessari i convenient dins la funció social o mena de treball en la qual pensava iniciar-se; assabentant-lo, per tant, respecte de tots els punts de mira amb què objectivament pot ésser considerada una professió: el tècnic, el social, l'econòmic, l'higiènic, i, si pot ser, el moral; ço és l'estat actual de les funcions socials i les condicions personals o aptituds per a practicar-les. Aquest aspecte de la tendència és, en substància, l'obra de la divulgació de les municipalitats de Nuremberg i de Zuric, amb la publicació de fulles de consell; la dels Secretariats d'Aprenentatge a Bèlgica, de l'Unió Reial per a l'educació d'oficis i professions a Holanda, dels Comitès d'orientació professional de París, de les Oficines autònomes d'orientació professional del Professor Presler, a mantes ciutats alemanyes. On major resonància ha pres aquesta modalitat d'orientació professional ha estat a l'Amèrica del Nord, principalment a les ciutats de Nova-York i Bòston, instituint-se, per l'Associació de Mestres de l'Escola en la primera de les dites ciutats un servei d'orientació en cada escola primària, publicant-se fascicles i organitzant-se conferències enaltint la transcendència de l'elecció d'ofici i la funesta equivocació de la joventut a l'aspirar sols a un guany immediat; i a Bòston, la Lliga Municipal de dones, organitzant un servei d'informació pública per a guia de les noies abans de començar els ensenyaments professionals, te-

nint lloc moltes altres iniciatives en aquest respecte, alguna de caràcter ben excepcional, com es nota més endavant. Paregudes iniciatives han tingut lloc a Anglaterra, Austria i Suècia.

Amb la fi ja un xic utilitària, s'ha intentat fer també l'orientació *objectiva i subjectiva* alhora, fent-se investigacions respecte de les qualitats mentals de l'individu, basant-se principalment en els informes escolars, proporcionats pels mestres respecte de les aficions i preferències de l'alumne candidat a determinada funció social. El cas més notable d'aquesta experiència ha estat fet per l'Oficina Vocacional de la mentada ciutat de Boston, per En Parsons, amb la cooperació del comerç, de la indústria i de la gent altruista. S'obrí un establiment a propòsit, sometent-se al jove, home o dona, a interrogatoris i investigacions encaminades a retrobar provabilitats d'adaptació professional, aconseguint gran freqüentació de la gent post-escolar i mantos casos d'encert. Cal fer present, però, que tot i la suggestió despertada al seu entorn pels seus primers èxits, i les qualitats de gran observador del seu creador, l'obra, segons confessió pròpia, no passà d'ésser una prova més i no se n'obtingueren els resultats que se n'esperaven, degut a que la mera impressió en què el sistema es fonamentava, era insuficient per a jutjar amb seguretat provable necessària, de la part subjectiva dels joves, sobretot de llurs qualitats mentals. Són del mateix Parsons les paraules següents: El meu sistema d'assessorament de la joventut cal perfeccionar-lo en el sentit de que les disposicions o aptituds del noi puguin assenyalar-se amb major exactitud i riquesa de detalls que els descobribles amb la senzilla observació i consulta, d'efectes merament impressionistes.»

Un exemple més de la tendència social actual cap a la major adaptació funcional, encara que de valor indirecte, ho són així mateix els experiments portats a cap per l'escola productivista, ja coneguda, per l'organització científica del treball. Els

principals procediments de què s'ha valgut Taylor durant els trenta anys d'assaigs i fonamentació del sistema en busca del major rendiment de la mà d'obra a l'ensem que la major retribució i la disminució de la fatiga als treballadors, ha estat precisament el de posar al davant de les empreses industrials homes experts, hàbils observadors i psicòlegs disposats, per a fer la selecció i distribució dels operaris en la indústria segons les llurs aptituds.

Prescindint de la crítica despietada que el sistema ha merescut fora del seu país d'origen, sobretot dels socialistes, titllant-lo de «treball al cronòmetre», i dels sindicalistes, de «surmenage organitzat», i dels que l'acusen d'un exagerat determinisme, el cert és que, segons afirmen els partidaris, el sistema en algunes indústries ha donat bons resultats en l'augment de producció i economia dels esforços, portant un valor de realitat i d'alliçonament en el problema de la repartició professional que cal ésser consignat amb elogi.

Es convenient fer constar que, no obstant i aparèixer con un sistema perfecte, en la seva part de repartició de treball, que ens interessa, resulta, noresmenys, també deficient pel seu procedir en la designació de les facultats mentals del treballador. Segons els seus apologistes, massa confiats, aquella es practica per mig de la sola intuïció, arribant a sostenir Emerson que «un especialista competent per do natural i bon judici, per l'anàlisi i la síntesi, pot arribar a percebre inclinacions i aptituds en els joves i assenyalar quasi infaliblement no sols el gènere de treball que pot ésser emprès amb èxit, sinó les modificacions, addicions o disminucions per mitjà de les quals es duplicui, en cada cas, la capacitat personal.» I, com s'és vist l'afirmació és desmentida, al parlar dels resultats de l'assaig més seriós i persistent que s'ha practicat en matèria d'averiguació d'aptituds i vocacions per la sola observació externa.

En mig de tots els assaigs i experiments fets per aconseguir una major adaptació

del jove a la funció, es remarquen sobremanera, com esforç més atrevit i científic, els treballs del laboratori de Harward. Encara que amb finalitats més bé utilitàries, aquesta experiència pot considerar-se indubtablement com la més important i la que presenta més provabilitats d'una eficàcia.

Partint del principi de que la Psicologia és el secret que explica els èxits i els fracassos de totes les aplicacions de l'energia humana, l'escola preté treure'n un profit, en el terreny professional, aplicant-la a la vida pràctica, principalment a les necessitats de la vida econòmica industrial, de la mateixa manera que s'ha fet en la Medicina i en la Criminalogia.

Segons observa el seu capdavanter, professor Huc Munstemberg, els avenços de la Psicologia experimental ofereixen lluminosos ensenyaments que no poden desperdiciar-se. Ens demostren que al mateix temps que existeixen lleis generals obtingudes durant llarg temps pels laboratoris de Psicologia respecte de l'actuació de la ment com a tipus, tenen lloc també diferències individuals acusadores no pas d'estats anormals, sinó característiques d'aminoracions i preponderàncies en les facultats, sempre dins de la normalitat, però que revelen major o menor grau de capacitat o aptitud per a l'aplicació llur als afers intel·lectuals, comercials o industrials. Altrament, els pregons estudis i experimentacions fetes sobre mesuració de la fatiga, de l'atenció, del testimoni, i altres aspectes d'actuació de l'espirit en moltes esferes del treball, poden i deuen ésser també aprofitades en les recerques de les provabilitats de treball.

Fent aplicació d'aquestes experiències i deduccions, aquesta temptativa ha pogut fer diferents experiments sobre el major aprofitament dels aprenentatges i la selecció de grups i d'individus respecte de determinades professions (conductors d'autos i tramvies, navegants, telefonistes, mecanògrafs, caps de taller i molts altres), aconseguint en la pràctica la confirmació de la teoria i la confiança dels interessats. Com se veu, doncs,

en forma ben resumida els fets, amb gran heterogeneïtat de formes i senzillesa de mitjans, però amb més eloqüència encara que les idees, ens fan avinent de la importància del problema de les adaptacions i de la necessitat que es sent actualment d'anar cap a un estat social en el qual s'utilitzin millor les aptituds especials de l'individu.

La dificultat està, però, en la forma d'aconseguir-ho. Es tracta d'un punt d'espectació no prou discutit encara, respecte del qual no pot afiançar-se cap resposta defini-

tiva i categòrica. Pot avançar-se sols que el problema de l'adaptació professional no és dels que puguin ésser resolts per la sola acció de la bona voluntat i dels diletantismes, sinó per la constància dels esforços i per l'acció de la tècnica i del mètode, únics mitjans capaços de fer investigacions i deduccions de profit respecte de les qualitats naturals, físiques i mentals dels individus, que es redueixen, en definitiva les aptituds i les competències.

J. RUIZ I CASTELLA.

POESIA CATALANA

L'IDIOTA

So una rara existència, Senyor,
que parlo nicieses
i ric de mi mateix sense raó,
i esguardo amb les òrbites disteses.

Els meus dies s'escolen tots iguals,
que faci sol o pluja;
em trobareu perdut pels caminals
arrossegant la vida que m'enuja.

El meu pare s'assembla tot a mi
i sempre m'acarona;
ell també va engendrar-me perquè sí
i ara no pensa pus ni m'enraona.

I sento al meu damunt la seva mà,
freda i estranya;
un dia fou, que em va voler besar
i vaig sentir la seva halè d'aranya.

I jo fogia d'ell, com un jument
esporuguit del càstig;
i cridava en la turba de la gent:
—No pare, no em beseu, que em feieu fàstig.

—Mes, si no em vols, ta mare no hi es pus
que et don manyagueries;
deixa't besar, perquè ella se'ns ha fus
i tomba el món captant per les masies

S'és cansada de tu i del meu amor,
i ara en el fang s'enllota;
ella volia el bes d'un nou amor
i ha fugit amb un altre idiota.—

I jo me'n ric de cara cap al cel,
obrint ma boca d'ase,
i sota la fulgor del primè estel
la por del vespre em mena a dins de casa.

I allavores començo d'udolar
perdut en la tenebra,
i tota la gent diuen en passar:
—S'està morint aqueixa pobra bèstia.

LLUIS BERTRAN I PIJOAN

LA CONDOLENÇA I L'ALEGRE VERITAT

I

Per tal que mon enuig sigui complet,
amor en mi m'és nova malenança
i en la meva volença devé estret
el cinyell de la suau recordança.

No gens menys del pecat sentir-me net,
car mancament signava'm la templança,
el meu penar, turgent més que discret,
m'ha signat una mala cobejança

en presentí el futur penosament
bregant en l'aspra ruta de la ment
per triar de la doble correntia

la que fos a l'arbitri més plaent:
si la dolença de l'oblidament
o el compliment de la manyagueria.

II

Una sola és l'alegre veritat
i una sola la meva complascència:
és ella el creure l'alta voluptat
de Vostre amor, Senyor Vostra presència

és un plaer per mi, car la bondat
de Vós en mi regeix per transparència
i les dolences que en mi són estat
enforteixen la meva incipiència.

Pecats d'ahir seran per mi un nou bé
en cogitar-los al present; potser
el seu record els tornarà temença

i al Vostre Sant Temor m'humiliaré.
Pecats d'ahir seran per mi un nou bé
i devindran virtuds dintre ma pensa.

JOSEP A. FONT I CASAS

LIRICA ANGLESA

(De ROBERT BURNS)

DE TOT INDRET...

Of a' the Airts

De tot indret que pugui bufâ el vent,
el de ponent jo el trobo més plaent,
car allà hi viu aquella noia clara
que jo m'estimo amb un amor ardent.
Hi ha boscos salvatges, hi ha rius
i es dreça al mig una comella.
Alçant el vol, em fuig el pensament
i s'està dia i nit amb ma donzella.

En tota flor humida de rosada
jo veig la meva amor dolça i gentil,
i l'escolto en el cant de l'ocellada,
encisant amb el cant l'aire subtil.
No veig cap bella flor que es badi al sol,
vora la font, al bosc o la planella,
ni cap ocell que aixequi el cant,
que no em dugui el record de ma donzella.

LLÀNGUID ESTEL

Thou Lingerin Star

I

Llànguid estel d'una claror morent,
qui ames saludar la matinada:
ara em signes el dia que l'amada
em fou presa del cor violentament.
O Maria, cara ombra departida!
On és ton lloc del repòs benaurat?
No obires ton amant, jaent i sepultat?
No sents son cor que amb un lament et crida?

II

Podria deixâ a oblit l'hora sagrada
i aquell camí dels arbres beneït,
on prop l'Ayr serpejant em fou trobada,
per gaudí un jorn d'amor, prompte esvaït?
Jamai l'eternitat no esborraria
la recordança de l'encantament
i aquell abraç que et dava en darrería.—
Que fos l'últim abraç que et donaria,
com era lluny del nostre pensament!

III

Murmuriós, sa costa l'Ayr besava,
i el bosc era salvatge i verdejant;
la blanca gavarrera es retorçava
al lloc d'encís, vora el bedoll fragant.
Cercant l'abraç, les flors saltaven. Deia
en cada branca son amor l'ocell,
fins que el ponent massa aviat somreia,
per dir com era llest el dia bell.

IV

Aquell record mon esperit deixonda,
i el vetlla amb gran amor, com un avar.
Si el riu, lliscant, sa via fa més fonda,
el temps, més viu fa aquell record, encar.
O Maria, cara ombra departida!
On és ton lloc del repòs benaurat?
No obires ton amant, jaent i sepultat?
No sents son cor que amb un lament et crida?

DOLÇ AFTON

Sweet Afton

I

Dolç Afton, llisca dolçament,
vora tes ribes verdes i el present
de mon cant floriría en ta lloança.
María dorm vora el corrent:
no trenquis aquell son de benaurança.
Dolç Afton, llisca dolçament.

II

Colom salvatge, que en la vall s'enduu
ton cant el vent; adintre la bardissa
merles salvatges xiuladores; tu,
pebret de cresta verda, no alcis cridadissa.—
A tots jo us ho deman:
ma dorment no destorbi el vostre cant.

III

Dolç Afton, les comelles del teu volt
són altes i la clara correntia
dels rierols que vora seu fan via
les té cenyides. Quan és alt el sol,
a l'hora ardenta del migdia,
allà vagabondejo, i el meu ull
els meus ramats adintre seu recull
i la cabana de María.

IV

Al lluny tes ribes són plaents i és bo
veure's les valls, on primules floreixen
sota l'arbreda. Quan degota el plor
de les tardes serenes qui llangueixen,
amb María sovint jo hi só passat,
i aquell arbre olorós ens ha ombrejat.

V

Com llisca el teu crestall, Afton, i enllà
serpeja vora la cabana d'ella!
Com a tes aigües plau jugar
rentant son peu nevat, quan la donzella
cull flors gentils i l'ona pura
amb el seu peu detura!

IV

Dolç Afton, llisca dolçament,
entre tes ribes verdes, riu plaent,
tu que dictes mos cants en ta lloança.
María dorm vora el corrent:
no trenquis aquell son de benaurança.
Dolç Afton, llisca dolçament.

MARÍA MANENT, trad.

LLETRES

CASTELLANISMES DE LA LLENGUA ESCRITA

En la llengua escrita són evitats molts castellanismes de la llengua parlada; però, en canvi, hom n'hi constata que li són propis. Quan escrivim cometem, en efecte, una munió de castellanismes sintàctics estranys a la llengua parlada. Es dona, doncs, el cas curiós que, en plena època de descastellanització del català, la influència castellana imposa als escriptors construccions que converteixen llur català en una llengua encara més acostada sintàcticament a la castellana que no és el català que ara es parla.

El fet de dir-se en castellà *Viven en Gerona* ens feia escriure en la primera època de la renaixença, i encara avui ens fa escriure algun cop, *Viven en Girona*, mentre parlant tots diem *Viven a Girona*. En canvi, ningú no gosa escriure *Pujaren en aquella muntanya*, que és com se diu en bon català, sinó *a aquella muntanya* o *an aquella muntanya*, per la repugnància d'usar *en* en un cas en què el castellà usa *a*. Veiem així infiltrar-se en la llengua escrita la regla castellana segons la qual *en* s'usa per a introduir la indicació de l'indret on és o s'esdevé alguna cosa (*Viven en Gerona*, *Nevó en Puigcerdá*), i *a*, la indicació de l'indret envers el qual té lloc un moviment (*Fueron a París*); regla a la qual no ha obeït mai el català. I pesa talment aquesta regla sobre els escriptors catalans, que molts, àdhuc quan seran advertits que és una regla que no regeix ni ha regit mai en català, es resistiran a creure-ho i seguiran considerant en certs casos com una falta de gramàtica recórrer a una preposició diferent de la volguda per la regla castellana.

Llavors, si troben en català antic una construcció com *Eren en Itàlia*, creuen tenir raó en escriure *Viven en Girona*, segons aquella regla; però no veuen que en català antic hom escrivia igualment *Anaren en Itàlia*, i que si, al davant dels noms geogràfics, eren usades les dues preposicions *a* i *en*, no ho eren segons la regla castellana. De manera que escriure *Eren en Itàlia* i *Anaren a Itàlia* constitueix un castellanisme.

Hi ha un altre cas en què la influència castellana manté en la llengua escrita l'ús de les dues preposicions *a* i *en* en lloc de la sola preposició *a*. I el pitjor d'aquest cas és que, si hom recorre a la llengua antiga, aquesta sembla donar la raó als que persisteixen a usar les dues preposicions. Però si la llengua moderna, malgrat la influència castellana, ha operat la simplificació de les dues preposicions, és evident que aquesta és filla d'una tendència tan forta que la llengua literària faria malament oposant-s'hi, sobretot si es té en compte que la dita

simplificació no suposa cap deterioració de la llengua.

Es per això que jo no vacil·lo a establir aquesta regla:

«Certs verbs, com *accedir*, *contribuir*, *excitar*, *procedir*, *acostumar-se*, *arriscar-se*, *exposar-se*, *dedicar-se*, admeten un complement introduït mitjançant la preposició *a* (*Accedir a* *que demanen*; *Contribuir a* *les despeses*; *Excitar a* *la rebel·lió*; *Procedir a* *la votació*; *Acostumar-se a* *la foscor*; *Arriscar-se a* *una empresa*; *Exposar-se a* *un perill*; *Dedicar-se a* *l'estudi*); d'altres, com *pensar*, *tardar*, *vacil·lar*, *delitar-se*, *exercitar-se*, *entossudir-se*, admeten un complement introduït mitjançant la preposició *en* (*Pensar en* *ell*; *Tardar en* *l'execució*; *Vacil·lar en* *l'explicació*; *Delitar-se en* *el joc*; *Exercitar-se en* *obres de caritat*; *Entossudir-se en* *una cosa*). Ara bé:

»Quan el complement és un infinitiu, cal emprar la preposició *a* tant amb els uns verbs com amb els altres. Ex.: *Accedir a* *rebrel·l*; *Contribuir a* *pagar un deute*; *Excitar a* *parlar*; *Procedir a* *fer-ho*; *Acostumar-se a* *estudiar una estona cada dia*; *Arriscar-se a* *dir-ho*; *Exposar-se a* *caure*; *Dedicar-se a* *estudiar*; *Pensar a* *dir-ho*; *Tardar a* *venir*; *Vacil·lar a* *respondre*; *Delitar-se a* *cantar*; *Exercitar-se a* *muntar a cavall*; *Entossudir-se a* *negar-ho*».

Es cert que el català antic usa en aquest cas les dues preposicions *a* i *en* com el castellà; però no ho és menys que una forta tendència a la simplificació de les dues preposicions s'ha produït en català: una tendència certament no deguda a la influència pertorbadora del castellà, sinó tota oposada, i tan forta que, malgrat aquella influència, es pot ben dir que ha arribat a triomfar en la llengua parlada, com ho prova l'ús exclusiu que aquesta fa de la preposició *a* en aquelles frases que són del català vivent, no preses del català dels llibres.

Una tendència tan forta, la qual ha estat causa d'un allunyament major de les dues sintaxis castellana i catalana, precisament en una època en què el català sofreix una castellanització intensíssima, la llengua literària sembla que ha d'acollir-la i no combatre-la. Seria absurd que en nom de la llengua antiga no volguéssim consagrar la simplificació operada en la llengua parlada: i l'arcaisme seria aquí inoportú.

En el fons, però, quan trobem en els escriptors moderns usades les dues preposicions davant els infinitius, no es tracta d'un arcaisme sinó d'un castellanisme.

P. FABRA.

En aquest llibre s'hi apleben el prestigi de l'home de gust ja invulnerable a la vulgaritat i el prestigi d'aquella abandonada dolcesa cantadora patrimonial dels poetes de Mallorca que si no creguéssim en poders ultragramaticals diríem procedent de la gentilesa de certs vocables, de certes desinències del català de la Illa; però que proceeix sobretot d'un do més íntim que es vesteix d'aquell lèxic melifluent.

L'home de gust que és En Ferrà s'embeu de tota gentilesa. En *L'amor de les tres germanes* hi ha la galanteria diserta i emocionada que ens remembra la que acompanyava les soletats de l'ànima del Petrarca; en poesies com *Setembre* i *L'alta remor dels pins* hi aroma aquella desolació ben dita que fa pensar en poetes francesos, desolació que no passa gaire endins dels llavis però que és al poeta ço que a molta dona de temperament brumós el derivatiu de les fàcils llàgrimes; les poesies sota l'epígraf *Lluny* tenen, unes amb altres, l'aptitud ben moderna comuna als pintors realistes del paisatge i als poetes; Verlaine (*Bournemouth*), Maragall (*Pirenenques I i V*) així com Verhaeren i Dehmel tenen moments d'aquesta moderna modalitat.

*Entre els cordams qui regalimen fum, —
fumats de boira i de carbó,
dins l'hora baixa els llums animen
el pobre barri pescadô.*

*Dels molls deserts en l'esplanada
flaira el llenyam del nord, mullat. —
Dins l'aigua verda i mascarada
riela un foc ataronjat.*

canta En Ferrà. En poesies d'aquest caràcter pictòric sembla que tingui de desaparèixer cap influència literària o afectiva que s'interposés entre el qui descriu i l'objecte descrit i per tant deixen aparèixer amb més personal nuesa la capacitat de percepció objectiva de cada poeta.

El bon gust d'En Ferrà també s'estén a saber concretar les visions o personals reflexions amb paraula cenyida i molt discreta (vid. *Sota els estels* i *Lluna d'estiu*). Aquest do de concretar s'agentilisa optimament en les poesies *Sportwomen*. Se'ns afiguren a la poesia ço que és a l'art gràfic el genre dels suggestius cartells

i petites guies acolorits del turisme, on totes les coses semblen noves d'ara, de tons esbandidits i sobreabundada lluminositat i totes les figures semblen sers excepcionals vivint en immutable platxeri o encantament:

*Allà on espolsa el pinavet sa branca
quin goig de veure pel nevat pendís
alçant un rastre de polsina blanca
ton peu lleuger volar sobre els skis!*

Però té demés En Ferrà el fadament de la Illa, la sonora ondulació a la qual la generació actual de poetes mallorquins es deixa anar amb complascència àdhuc una mica aviciada. El vers altern de vuit i set síl·labes sembla el més afecte a aquesta abandonada dolcesa cantadora.

*Confidències exquisides
del silenci, d'una olô....
Caminois d'ombres florides
vorejats de margarides
qui se'n van a l'horitzó.*

Així canta En Ferrà en la poesia que clou el seu llibre. Ens fa l'efecte que aixó tant pot haver-ho cantat Mossen Riber com Na Maria Antonia Salvà; fàcilment confondríem uns amb els altres perquè hi ha en aitals poesies alguna cosa de comú molt essencial que les amara. Tots ells són de la Illa i els passa com an ella que per cap cantó del seu contorn no es pot escapar de ser besada i sol·licitada a musical cooperació de la mar encantadora que la circonda.

Algunes poesies del llibre són datades d'anys passats, i el mateix poeta amb el títol del llibre i en un concís pròleg sembla com si ens volgués dir que almenys en part al deixar les seves poesies dins del llibre se n'acomia com de cosa ja marcida i que no tingués lligam amb ell avui per avui. Noresmenys del seu bon gust ni de la encantaria de la seva Mallorca no se'n té de penedir pas ni seràn cap minva per als seus possibles progressos esdevenidors. Més, que mirar amb certa delicada desconfiança el que es va deixant enrera del camí fet, encara és una garantia de virilitat que no fa sinó honrar a l'autor i a nosaltres acreixe'ns la estima envers ell.

JOSEP LLEONART.

MIREIA de Frederic Mistral. Traducció catalana de Maria A. Salvà. — Institut de la Llengua Catalana.

L'Institut de la Llengua Catalana ha incorporat al català l'obra famosa de Mistral. El fet acaba de situar pels catalans la figura del poeta de Maiano en la galeria dels clàssics indiscutibles.

Així Mistral s'allunya tant del nostre Verdguer que ara ja no podem enllaçar els dos noms amb una mateixa garlanda de roses. Ver-

daguer és el barboteig d'un poble que recomença, és el verb indecís d'una nova adolescència com sols la Natura sap donar. Mistral és ja la suprema actitud d'una literatura que s'ha posat bé per morir. La una és la cançoneta tímida, el lai tendre, l'elegia que no és tan elegia com sembla sinó que és enyorança activa. L'altra és el poema definitiu, és l'esperit

madur que té actituds i acabades perfectes. Mesurarem aquesta diferència comparant la depressió del valor de la «Atlàntida» i amb la perfecta estabilitat del valor de «Mireia». Però té per Catalunya més valor l'audàcia d'una «Atlàntida» plena de defectes però també plena d'embat, que no pas la normal maduresa de «Mireia».

Es curiosa aquesta revifalla d'un idioma que fa com una estrella que lluu i cau. No és pot dir que el cas de Mistral sigui un cas de geni francès rebec a llengua d'òil, que hagi reclòs la seva cançó als àmbits reduïts de la Camarga. Qualsevol poesia de Mistral bellament traduïda al francès perd tota la cordialitat de l'original, cordialitat que és una de les millors característiques de classicisme. Altrament Mistral no és un geni. És un home normalíssim que s'ha fet tornaveu de la Natura sense violar-la com fan tots els genis. «Jo no puc inspirar-me de cap model, deia un pintor famós, si jo no he passat abans una nit amb ella». Mistral ha estimat la Naturalesa com un germà. Jo he sentit moltes vegades davant dels llibres d'aquest poeta una tal sensació de respectuosa cordialitat amb la Natura que el vent puríssim dels millors clàssics llatins m'ha semblat que m'obria els narius i em sanjava el pit. Un sol home m'ha donat aquesta mateixa sensació de germanor, de casta familiaritat. I aquest, que era un home de ciència, era també provençal: J. H. Fabre. He dit home de ciència, i he sigut injust. Fabre no era un home de ciència com Mistral no era un home de literatura.

No especialitzaven llur activitat sinó que en feien un estat perfecte d'humanitat: l'un

estudiant la vida de les bèsties i l'altre cantant-la. Recordem l'admirable «Pregadeu».

Si el classicisme és aquesta normalitat través de la Natura, Mistral no és el darrer clàssic, com digué una vegada un intel·ligent escriptor català. Ni l'inquietud de la vida moderna, ni els sotracs morals i materials de l'humanitat acabaran amb aquests homes que neixen de tard en tard i que sembla que ells sols posin l'esperit del món en ordre. Llur estructura moral és tan forta que tota desproporció d'esperit queda anul·lada per la normalitat que assoleixen dins de la Naturalesa. Així en els cants VIe i XIe de «Mireia», en l'espectacle de la cova de Tavèn i en el racont de les Santes, i també en el misteri de la nit de Sant Medard, l'esperit romàntic de la llegenda queda convertit en una característica més de la Natura. Tot el romanticisme es desvirtua per la normalitat mateixa del poble que se n'ha fet una mitologia local. És tan clàssic, doncs, Mistral, cantant el món de les bruixes i dels apareguts, com en la «Cançó de Magali» i en aquell admirable «Cantau, Cantau les jovencelles...»

La traducció de «Mireia» que ha fet Maria Antònia Salvà és bellíssima. No tenim cap condició de filòleg perjudicar del seu valor científic: Però endevinem per la riquesa del lèxic i per la fidelitat infalible a la melodia del vers, una versió admirable. L'exuberància dels mots i la gràcia de la versificació ens donen uns moments la sensació d'una vera orgia. Només una traducció així ens aconsola de que Maria Antònia Salvà ens regali tan de poc en poc amb coses originals.

JOAQUIM FOLGUERA

ARTS PLASTIQUES

FIDEL AGUILAR

En les Galeries Laietanes són exposades algunes terracuites d'aquest escultor mort poc temps a Girona, als vintiu anys, a l'hora mateixa que la seva obra es descloïa meravellosament en un ambient provincial. Desconegut gairebé a Barcelona on no havia exposat encara, interessà els intel·ligents la notícia que en donava «Vell i Nou» ara fa una anyada. El seu llegat—unes petites, gracioses escultures—inicien a la coneixença del bell esperit que trespasà. La simpatia que havia desvetllat esdevé franca admiració en esguardar la labor feta i en devinar ço que del talent en minyonesa podia hom atendre. El seu vacil·lar en la recerca del que havia d'ésser reflex verídica de

la seva sensibilitat, ens el fa del tot amable per tal com la fermesa d'alguns dels seus treballs palesa que el seu desviament era, com ja ha estat dit, quasi voluntari. La honestat amb la qual atenia el seu art acreix les qualitats presentides i el lliga dolçament amb els més joves esperits d'avui que han fet un deure de la disciplina i elevat a dogma la sinceritat intel·ligent. Així p. ex. la «noia que somriu», deliciosa estatueta de l'Aguilar, serà gustada per l'amorós d'exquisideses amb tota la frescor i la vivacitat amb la qual el seu autor l'esculpiria i que obliga a que l'elogi que altra hora hauríem pot-ser lliurat cenyit, torni en aquests moments un plany cordialíssim.

EDUARD M. PUIG.

NOTES DIVERSES

L'exposició d'Art Francès esvania's a darra hora de l'amor extrema dels uns, de l'odi barroer dels altres. De tant de mastegar el cognom exòtic, a darrera hora certs autors il·lustres ens aparien com una terenyina polsosa i el curós caixista, súbitament astigmàtic, enriquia el catàleg d'una corrua d'inèdits. També a darrera hora aquell crític, un tal, i aquell altre crític, un tal, s'adonaven del miraculós espectacle i sota l'apremi de la mesada gosaren endinsar-se al Palau. Una sala, dues sales; el reportatge era llord. Interrogaren l'urbà: de tant de sojornar-hi n'hauria fet opinió. Però l'home, fort orientat en qüestions internacionals, els contava uns episodis de gasetta de consulat i els signava irònicament la sala de la Reina. En veritat la llur prevenció era raonada, calia cloure els ulls. Devots de l'ètica periodística, serien però imparcials; mes en puntuar la revista recordaven les dites del guardia i cuidaven eixir de seny. La llur dis-

conformitat era palesada en la rara manera d'intercalar els dos punts i el punt i vírgula.

*
**

A cada nou anunci d'una nova exposició la gorja se'ns amarga. Perquè, (totduna,) se'ns agombolen al davant com en un retaule simultaneïsta la suma d'energia despesa perquè el fet sia. De les pregàries maternes a l'esgarrinxada de l'emmarcador s'escorren una tirallonga de dolorosos esdeveniments. Nosaltres, jo, Déu meu, unànims en el penar d'altri, som presos del glai inharmònic i fins a la ínfima cèl·lula ens pervé el neguit. I simulem, simulem concurrència assistint bon nombre de vegades a la galeria, procurant a cada cop de fer-nos amb un catàleg. Aleshores si en deure de crític honest escrivim unes paraules crues, salvem totseguit la nostra crisi piadosa retornant-hi per desena vegada i enduent-nos el darrer catàleg amb la frisança joiosa de qui ve de complir un acte misericordiós.

DIETARI ESPIRITUAL

PERQUE D'ELL APRENÍEM LA LLIÇÓ DE L'EFICACIA DE LA CONTINUITAT DEL TREBALL, NO SABRÍEM MILLOR HONORAR LA MEMORIA DE D. ENRIC PRAT DE LA RIBA, QUE PERSISTINT AMB MÉS CONVICCIÓ QUE MAI, I AMB MÉS ESFORÇ, EN LES NOSTRES EMPRESES DE «LA REVISTA».

***

Hem recordat aquests dies el díctic de Xenius:

«Folles les gens es batien. Tu, calmós, en mig de la lluita basties un temple. T'apedregaren. Les pedres mateixes no foren inútils...»

***

Ens queixem de la barreja que fan els estrangers de les nostres coses catalanes amb la picant i pintoresca mentida de l'*espanyolade*.

Ens en queixem i no volem oposar-hi sempre una ferma convicció de catalanitat.

Després resulta, naturalment, que els estrangers que ens visiten no s'han enterat de res.

Devegades, però, els podem oferir l'espectacle del fet *viu* del nostre nacionalisme integral I és quan en un dels àpets d'obsequi, deprimits per les reiterades al·lusions a l'heroisme del *romancer* i a la *hidalgúia cabaleresca* etc.etc., que no tenen res que veure amb la nostra història ni amb la nostra catalana tradició els hem de replicar que s'hi fixin.

I la rèplica és contundent perquè s'exercita damunt el servilisme eternit d'algún compatriota nostre que responia amb paraules emmatllades a la llengua forastera enaltint una metròpoli inexistent i cantant les glories d'una magnificència fantàstica.

Els qui protestem gràficament d'aquesta submissió ho fem amb la seguretat de la nostra parla i de la grandesa de la Ciutat nostra i amb la cordialitat que es mereix. l'exemple de l'estranger qui per dirigir-se a nosaltres no ha renunciat la seva llei.

Aleshores l'estranger comença de comprendre.

I *veu* que la nostra dignitat no es resigna a cap mena de colonització.

Potser la comparseria murmura que davant dels estrangers no hem de donar espectacles (i entre la comparseria figuren devegades alguns directors d'escena).

Però nosaltres ens alegrem sempre de l'eficàcia d'aquestes lliçons de coses; *dels fets vius*

mercès als quals els francesos, per exemple, aprenen que una exposició organitzada pels artistes catalans i patronada per les corporacions populars de Barcelona, no té cap lligam ni amb el Cid, ni amb Toledo, ni amb el Quixot, ni amb l'oficialitat dels ministeris centrals ni amb l'*espagnolade* dels que desitgen una condecoració.

* * *

Gosariem demanar menys moments trascendents i més eficàcia de cada moment normal.

* * *

No et queixis de l'incomprensió, poeta, ni et planyis de la poca atenció dels crítics.

Pensa que Browning, gran al costat de Shakespeare, merescué d'algún crític que judiqués l'obra seva amb una sola paraula: *Ximpleries*. I quan publicà *Sordello*, Carlyle digué: La meva dona que acaba de llegir el llibre de Browning, no sap si *Sordello* és un home, una ciutat o un llibre...

I Tennyson, que fou després gran amic del poeta, afirmava que no havia comprès més que dos versos: el primer i el darrer, judicant-los una gran mentida perquè diu el primer vers: *Qui vulgui pot sentir contar l'història de Sordello*; i el darrer: *El qui ha volgut ha pogut sentir contar l'història de Sordello*.

Poeta: Si ets poeta de veres, la fe en la teva obra no et deixarà creure en l'incomprensió.

* * *

Amb prosa enfarfegada de petit diccionari enciclopèdic de butxaca un senyor, d'aquests qui s'assemblen a tots els senyors com els qui no s'afeiten per dessídia, ens parla de joves i vells i d'altres coses sense interès.

Naturalment l'actitud d'aquest senyor, i la de tots els que li fan ressó, és depriment y absurda.

A Catalunya els plets de joves i vells no poden tenir cap eficàcia perquè, ultra la meravellòsa joventut, renaixent de les nostres lletres, els vells cronològicament no saben entregar-se a la joia de la segona infantesa dels

anys. I, en conseqüència, es condemnen a una darreríes sense esperança.

Fan de vells. No són vells. Si responguessin a l'elegància de la vida no es resignarien al domini del despit i de la tossuderia. Preferirien esperar l'impensada novetat del demà, ultrapassant el desig de la joventut que s'accontenta de la possessió del dia d'avui...

* * *

Un diari castellà de Barcelona, desafecte a l'espiritualitat catalana, ha promogut un simulacre de plebiscit entre els seus llegidors per proclamar un primer dramaturg, un primer novel·lista i un primer poeta català contemporani.

Encara que el suposèssim sincer, rebutjaríem el plebiscit. I no acceptaríem de cap manera aquestes consagracions provincianes nosaltres que volem per la nostra cultura la normalitat nacional de la convivència gloriosa de molts grans dramaturgs, novel·listes, poetes i homes de ciència sense perdre temps en esbrinar un ordre de mèrits fantàstic i una depriment classificació.

Ens interessa més la glòria del teatre, de la novel·la, de la poesia i de la ciència que el nom dels nostres homes...

* * *

No podem creure en l'espiritualitat d'homes com D. Antoni Maura, per exemple, perquè dessota de la màscara humana trobem sempre l'advocat.

I si encara escorcollàvem l'esperit i les profunditats del pensament, trobaríem sempre l'advocat.

* * *

Responent les preguntes que ens fan amics nostres i perquè tots els llegidors puguin en nom nostre defensar-nos de malèvols insinuacions, ens cal fer avinent que l'ample sentit de LA REVISTA no vol dir que ens fem solidaris de totes les afirmacions firmades, de les quals són únicament responsables els respectius autors.

Aquest número de LA REVISTA ha estat passat per la censura

LLIBRES RECENTS

JOSEP M. LÓPEZ - PICÓ

CANTS I AL·LEGORIES

OP. VIII

Preu: Dues pessetes

JOAN ARUS

Llibre de les Donzelles

Portada de Josep Obiols

Preu: Dues pessetes

JOAQUIM FOLCH I TORRES

Meditacions sobre l'Arquitectura

Publicacions de LA REVISTA

Preu: Una pesseta

VENTURA GASSOL

ÀMFORA

Il·lustracions de Josep Obiols

Preu: Cinc pessetes

ANUNCIS DE LLIBRES: UNA INSERCIÓ: 2 PESSETES. 3 INSERCIONS: 5 PTES.

VELL I NOU

Revista quinzenal d'art

Trimestre: 2 ptes.

Adm. Corts Catalanes, 613

Quaderns d'estudi

Publicació mensual

Any: 4 pessetes

Adm.: Urgell, 187

GALERIES LAIETANES

Corts Catalanes, 613

ANTIGUITATS : EXPOSICIONS : LLIBRERÍA D'ART
CAVES DE VINS : ART MODERN

PUBLICACIONS DE LA REVISTA

Administració: Corts Catalanes, 613, baixos - BARCELONA

OBRES NOVES

La pintura francesa moderna fins al cubisme

de JOAN SACS
Pròleg de Joaquim Folguera

L'OBRA D'ISIDRE NONELL

Biografia d'Alexandre Plana. Estudis de Francesc Pujols, Ramón Reventós, Francesc Vayreda, Raimond Casellas, Joan Sacs, Joaquim Folch i Torres i Romà Jori.—Pròleg d'Eugeni d'Ors.

VENUS I ADONIS

de WILLIAM SHAKESPEARE
Traducció de M. Morera i Galicia
Prefaci de Josep Carner

ACABA DE SORTIR

CANÇÓ D'AHIR

POESIES

de MIQUEL FERRÀ

Preu: Una pesseta

Es venen en les principals Llibreríes